

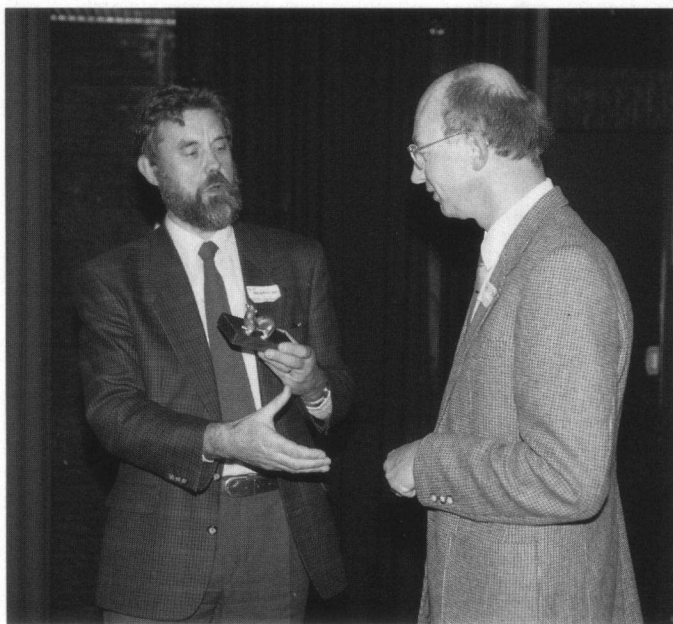
VERENIGINGS NIEUWS

Viering 40 jaar VZZ

2 november 1992 was de dag waarop het 40-jarig bestaan van de VZZ werd gevierd met een feestelijk symposium, gewijd aan het thema 'Zoogdieren en Wetlands'. Het bestuur kijkt met genoegen terug op deze zeer geslaagde dag. Er was een grote opkomst van leden en andere belangstellenden, die een aantal interessante lezingen kregen voorgeschoteld afgewisseld met enkele luchtige intermezzi van cabaretier Bernard Wubbels. Deze wist de zaal met zijn liedjes, waarin een originele rol voor flora en fauna was weggelegd, prima te vermaken.

Een belangrijk moment was de uitreiking van de Dr. A. Scheygrond-prijs. Deze prijs is dit jaar door het bestuur ingesteld ter gelegenheid van de veertigste verjaardag van de vereniging (zie Zoogdier 92/3). In aanwezigheid van Dr. Scheygrond werd de prijs, een fraai vormgegeven verzilverde otter met bijbehorende oorkonde, door voorzitter Sim Broekhuizen overhandigd aan Chris Smeenk. Een uitstekende keuze gezien de verdiensten van Chris voor de zoogdierkunde en zoogdierbescherming en wel in het bijzonder vanwege zijn jarenlange met grote toewijding verrichte werk als redactiesecretaris van ons tijdschrift Lutra.

Het symposium werd afgesloten met de uitreiking van de eerste exemplaren van het Manifest Zoogdieren en Wetlands aan de heren Tielrooy

van het Interprovinciaal Overleg (IPO) en IJff van de Unie van Waterschappen. In hun reactie lieten zij weten de in het manifest gepresenteerde aanbevelingen om de situatie voor de zoogdieren in wetlands te verbeteren ter harte te zullen nemen en mede leidraad te zullen laten zijn voor hun werk. De heer IJff onderstreepte zijn goede intenties met een cadeau voor de feesteling, een bedrag van f. 1000,- ter ondersteuning van het werk van de VZZ.

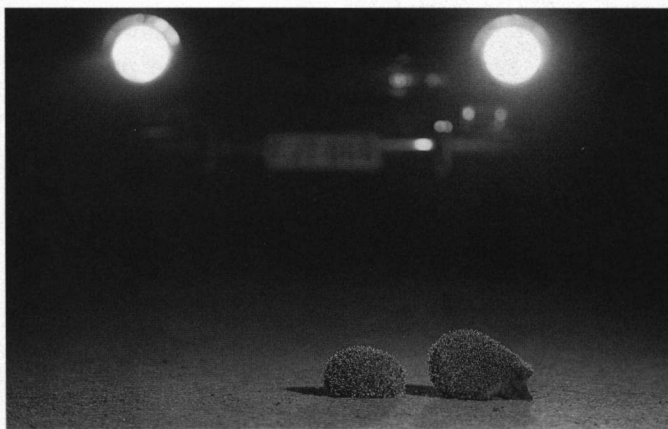
Het bestuur van de VZZ wil graag dankzeggen aan degenen die de voorbereiding en organisatie van het symposium op zich hebben geno-

men. De voorzitter van de VZZ, Sim Broekhuizen reikt de dr. A. Scheygrond-prijs uit aan Chris Smeenk.
Foto Roel Hoeve

men. Rob van Apeldoorn, Hans Bekker, Ida van Dam, Nicoline Elsink, Roel Hoeve, Inge Hoogenboom, Kris Joosten, Floor van de Vliet en Manfred Weisz hebben een geweldige inspanning gedaan waar het bestuur hen zeer erkentelijk en dankbaar voor is. Wat het bestuur betreft mag ook het organisatiecomité met genoegen terugkijken op een bijzonder geslaagde jubileumdag.

Joep van de Laar
secretaris VZZ

Onderzoeksoopdracht van Rijkswaterstaat

Eind oktober is een contract getekend tussen de Dienst Weg- en Waterbouwkunde van Rijkswaterstaat en de VZZ. Volgens deze overeenkomst zal de VZZ de komende jaren onderzoek doen naar de effecten van infrastructuur (bijvoorbeeld wegen) op diersoorten en naar de effectiviteit van maatregelen en voorzieningen die de nadelige gevolgen zouden kunnen verzachten (de zogenaamde mitigerende maatregelen). Het onderzoek valt uiteen in verscheidene deelprojecten. In eerste instantie zal het onderzoek zich richten op de egel. Inmiddels is de sollicitatieprocedure vrijwel afge-

rond. Op 6 november 1992 hebben de gesprekken met de uit de binnengekomen brieven geselecteerde kandidaten plaatsgevonden. Op het moment dat dit stukje geschreven werd moet nog een enkel détail tussen de VZZ als werkgever en de uitverkoren kandidaat worden geregeld.

Het bestuur is uiteraard om inhoudelijke, publicitaire en financiële redenen zeer verheugd dit onderzoek te mogen gaan doen. Waarschijnlijk zal het onderzoek op 1 februari 1993 van start gaan. De lezers van Zoogdier zullen regelmatig op de hoogte worden gehouden van de voorde- ringen van het onderzoek.

In opdracht van Rijkswaterstaat start de VZZ een onderzoek naar de egel langs verkeerswegen.

Foto Johan De Meester

Bestuurskandidaten VZZ gezocht

Het bestuur van de VZZ heeft door het vertrek van haar penningmeester Jan Piet Bekker naar Aruba een niet geringe aderlating ondergaan. Op de avond van het jubileumsymposium hebben wij in kleine kring afscheid genomen van Jan Piet, in de hoop dat het voor tijdelijk zal zijn. Het zal duidelijk zijn dat zo spoedig mogelijke vervulling van de ontstane vacature zeer gewenst is.

Bovendien zal een aantal zittende bestuursleden terugtreden op de Algemene Ledenvergadering van april 1993. Het bestuur roept leden van de VZZ en de lezers van Zoogdier op zich aan te melden voor het betrekken van één der vrijkomende bestuursposten. Ook suggesties voor mogelijke kandidaten zijn welkom. Inlichtingen bij voorzitter Sim Broekhuizen (kantoor: 085-452991, huis: 08389-16402) of bij één der andere bestuursleden.

Joep van de Laar
secretaris VZZ

Meer deelnemers, meer dassen

De jaarlijkse dassenweekends van de NCBR kennen een toenemend succes. Op de afgelopen inventarisatie-tweedaagse waren niet minder dan 25 deelnemers ingeschreven. Dit geeft uiteraard een aantal organisatorische problemen, maar het heeft anderzijds het voordeel dat een grotere oppervlakte kan worden geïnventariseerd. Niettemin moet daarbij extra zorg worden be-

steed aan het voorkomen van verstoring.

De opleiding van een aantal mensen in het speuren naar dassen leverde meteen resultaten op. Niet minder dan 30 nieuwe hoofd- en bijburchten in de Jekervallei en het Land van Herve werden door de kersverse dassenliefhebbers gelokaliseerd en beschreven. Op verschillende burchten werden strikken en

klemmen gevonden. Soms was de burcht gedeeltelijk vergraven of waren de holen met puin, mest en stokken dichtgeduwd. De tuigen werden in beslag genomen en verwijderd. Bovendien is aan het licht gekomen dat een aantal burchten met afgraving wordt bedreigd. In de gevallen dat de burcht wordt bedreigd zullen spoedig stappen worden gezet om dit te verhelpen. Dit bewijst het belang van inventarisaties en de re-

Het NCBR dassenweekend telde 25 deelnemers.

Foto Johan Staelers

gelmatige controle van belangrijke burchtplaatsen.

Voor genoemde gebieden zijn van groot belang voor het voortbestaan van de dassen in Voeren en Haspengouw. Concrete maatregelen ten behoeve van hun bescherming

blijven evenwel uit, ondanks herhaald aandringen van de NCBR bij haar Waalse collega's. Daarom worden nu vanuit de NCBR op lokaal vlak initiatieven ontwikkeld die reeds gunstige resultaten hebben afgeleverd.

Omwille van de noodzaak om over systematische gegevens over het voorkomen van de das te kunnen beschikken, zal de NCBR in de toekomst naast het jaarlijkse opleidingsweekend ook meerdere inventarisatiedagen in Vlaanderen en het taalgrensgebied plannen, evenals enkele dagen waarop beheerswerken bij burchten worden uitgevoerd. Geïnteresseerden die hun naam aan het secretariaat van de NCBR doorspelen, worden hiervan rechtstreeks op de hoogte gebracht.

Dirk Criel

Schadevergoeding

Op initiatief van de NCBR wil het *Vlaams Zoogdierkundig Overleg* (VZO) voortaan meer aandacht besteden aan een aantal wettelijke maatregelen ten gunste van de roofdieren. Een eerste stap in die richting betreft een regeling van de schade die wordt veroorzaakt door zoogdieren die een wettelijke bescherming genieten of waarop de jacht niet wordt geopend.

Het nieuwe jachtdecreet voorziet momenteel in een financiële tussenkomst in de schade veroorzaakt door dieren waarop de jacht gedurende vijf jaar, vanaf het ingaan van het nieuwe jachtdecreet, niet wordt geopend. De vergoeding geschiedt vanuit het zogenaamde MINA-fonds, het Fonds voor Preventie en Sanering inzake Leefmilieu en Natuur. Belangrijke beschermde diersoorten, zoals de das en de vleermuis, die af en toe overlast bezorgen maar buiten de jachtwet staan, vallen

hierbij uit de boot.

Het VZO dringt er op aan dat voornoemde maatregel direct ingaat en niet alleen voor jachtwild, maar tevens en vooral voor beschermde diersoorten geldt. Tegelijk wil het VZO bij de minister voor Landbouw Bourgeois aandringen op een uitbreiding van de regeling van schade aan landbouwgewassen veroorzaakt door overmacht. Momenteel kunnen landbouwers die schade lijden door onweder, hagel, slag, overstroming of andere rampen, beroep doen op de commissie tot vaststelling van schade tot vaststelling van schade aan teelten, om een vermindering van onroerende voorheffing te bekomen. Zodoende kan het geleden verlies van hun belastbare winst worden afgetrokken.

Momenteel zetten schadegevallen de landbouwers ertoe aan om de verblijfplaatsen van beschermde diersoorten te vernielen of te verstoren, ook al zijn die bij wet

beschermd. Een typisch voorbeeld hiervan is de das. In bepaalde periodes doet deze zich graag tegoed aan graan- en gewassen, voornamelijk maïs. De aren worden bij het voedselzoeken platgedrukt en kunnen niet door de pikdors worden opgeraapt. Bovendien graaft de das zijn burchten graag aan de rand van akkers en weilanden, in welk geval ook hollen in de landbouwterreinen worden uitgegraven. Het kan gebeuren dat vee in de dichtgegroeide hollen struikelt en poten breekt. Onoplettende landbouwers zakken met hun machines in de gangen of vinden dat ze produktieverlies leiden.

In Limburg komt de provincie in het geval van ernstige schade veroorzaakt door dassen, via een ondersteuningsovereenkomst tussen in de geleden schade, op voorwaarde dat de gedupeerde bereid is maatregelen te treffen die toekomstige schade verhinderen of beperken.

Dirk Criel

VZZ-themadag Zoogdieren en wetlands

Ruim 250 VZZ-ers waren in de Musketon aanwezig.

Foto Roel Hoeve

De Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming vierde op 12 november 1992 te Utrecht het veertigjarig jubileum met een geslaagde themadag over Zoogdieren en Wetlands. Op deze goed bezochte dag bleek uit vele lezingen dat zoogdieren hun specifieke eisen stellen aan wetlands. Van vele kanten werden deze eisen belicht. Het grote belang van goede ruimtelijke relaties liep als rode draad door alle lezingen.

Zo werkte Rob van Apeldoorn het gevolg van versnippering uit. Hij wees op het nadelig effect van het ontbreken van goede verbindingen tus-

De veldwerkgroep was ook present.

Foto Roel Hoeve

sen wetlands onderling. De noordse woelmuis komt in enkele wetlands niet voor, mede omdat ze deze niet kunnen bereiken vanuit ge-

bieden waar ze wel aanwezig zijn. Anderzijds zijn ze aangetroffen in enkele gebieden, die niet op de lijst van de 103 door de Nederlandse overheid aangewezen belangrijke wetlands staan. Deze gebieden lopen het gevaar te verdwijnen als geschikt biotoop voor deze soort.

Kees Kapteijn en Kees Mostert onderstreepten het belang van droge gebieden met goed ontwikkeld, oud loofbos en/of geschikte huizen in de directe nabijheid van wetlands. De rosse vleermuis en de meervleermuis vinden dan binnen hun vliegafstand voor een nacht zowel een slaapplek als een plek

om te jagen.

Bart Nolet gaf aan dat op dit moment de wijze van verspreiding van de uitgezette bevers in de Brabantse Biesbosch er toe leidt dat de geschikte territoria bezet zijn. Nader onderzoek moet uitwijzen in hoeverre dit patroon gehandhaafd blijft, ook bij het uitzwermen van de in de Biesbosch geboren jongen. Een verdere verspreiding vanuit de Biesbosch langs de grote rivieren ziet hij als goed mogelijk, vooral omdat daar geen schade of andere problemen te verwachten zijn.

Peter Reijnders achtte voor het uitgroeien tot een grote, gezonde populatie zeehonden in de Waddenzee een scheiding en soms afstemming op elkaar van leefgebieden voor de zeehonden en die van de recreatie en de visserij nodig.

Addie de Jongh bepleitte het opstellen en uitvoeren van regionale herstelplannen, met als doelsymbool de otter. Knelpunten in trekroutes kunnen daarbij op velerlei creatieve wijzen worden aangepakt. De betrokken bestuurders van rijk, provincie, gemeente en waterschap kunnen daaraan hun medewerking niet onthouden.

Europees parlementariër H.J. Muntingh benadrukte het voorhanden zijn van beschermingsregelingen op internationaal niveau (Ramsar Conventie, Conventies van Bern, Bonn en Washington). Het gebruiken van deze regelingen moedigde hij ten sterkste aan, mede op grond van velerlei grensoverschrijdende relaties.

Tijdens de themadag werd Chris Smeenk in het welverdiende zonnetje gezet als redactiesecretaris van het VZZ-wetenschappelijke tijdschrift Lutra. Hij kreeg als eerste de dr A. Scheijgrond-prijs uitgereikt door de voorzitter van de VZZ en tevens dagvoorzitter, dr S. Broekhuizen. Deze

prijs is een door zilversmit W. van Baalen ontworpen zilveren otter. Het verheugende was dat de heer Scheijgrond zelf getuige mocht zijn van deze uitreiking.

Aan het eind van de themadag werd aan P. Tielrooy van het Interprovinciaal Overleg en aan dr. ir. IJff, voorzitter van de Unie van Waterschappen een manifest uitgereikt. In dit manifest doen zes VZZ-deskundigen allerlei aanbevelingen aan bestuurders van rijk, provincie, gemeenten en

Troubadour Bernard Wubbels had zelfs een VZZ-lied gecomponeerd.
Foto Roel Hoeve

waterschappen en aan natuurbeschermingsorganisaties om de positie van zoogdieren in en om wetlands te verbeteren. Milieukwaliteit, ruimtelijke inpassing, natuurbelief, beheer en onderzoek zijn hierbij de invalshoeken. Er zijn legio bedreigingen voor zoogdieren als het gaat om de voor hen noodzakelijke kwaliteit van wetlands. Maar door het herkennen, erkennen en vervolgens wegnemen van de bedreigingen kunnen oplossingen worden gevonden. De VZZ wil met een ieder die betrokken is bij zoogdieren de bedreigingen wegnemen en de zoogdieren in wetlands kansen bieden.

In 2002 bestaat de VZZ 50 jaar. Als actieve en krachtige vereniging hoopt zij dan een positieve balans op te maken voor zoogdieren in wetlands.

Hans Bekker

Twee coryfeeën van de VZZ: bouke Hoekstra en Arie Scheygrond.
Foto Roel Hoeve

Tussen de lezingen door vertolkte Bernard Wubbels de gevoelens van de vele dieren in enkele liedjes. In het nieuwe liedje *Wetlands* kwam dit gedeelte voor:

*toch zijn er ook nog mensen
die ontzettend zijn begaan
met het droeve lot dat
menig dier moet ondergaan*

*mensen die zich inzetten
voor 't milieubelang
om wie voor zijn leven roeit
te redden van de ondergang*

*neem nou die vereniging
genaamd de VZZ
die al menig dier van
de verdrinking heeft gered*

*al meer dan veertig jaar
houdt zij in menig zeil een
oogje
ter bescherming van het
zoogdier*

*zijn natje en zijn droogje
namens alle dieren
die ik zelf persoonlijk ken
en doordrongen van het feit
dat ik ook een zoogdier ben
vraag ik nu spontaan van u
een daverend applaus
namens alle zoogdieren
en Beatrix en Claus
vraag ik voor de VZZ
een daverend applaus*

Wijziging contributie VZZ

Op de bijzondere algemene VZZ-ledenvergadering, die op 28 november in Rotterdam is gehouden, werd besloten tot enkele wijzigingen met betrekking tot contributies. Met ingang van 1993 gaat het lidmaatschap van de VZZ f 55,- of BF 1000 kosten. Daarvoor ontvangt men Lutra en Zoogdier, heeft men voorrang en korting bij de deelname aan kampen, kor-

ting op VZZ-publikaties, en heeft men stemrecht op de ledenvergaderingen. Daarnaast wordt een *student-lidmaatschap* ingesteld, dat bedoeld is om jonge, nog niet zo draagkrachtige belangstellenden over de streep van het lidmaatschap te trekken: de eerste twee jaar kunnen zij voor f 40,- of BF 720 volledig lid worden. De prijs van een los abonnement op Zoogdier

verandert niet dat blijft f 25,- of BF 450.

Groepen met een eigen financiële administratie, zoals sommige provinciale en andere werkgroepen, kunnen voor hun leden korting krijgen op het VZZ-lidmaatschap (f 5,-) of het Zoogdier-abonnement (f 2,50). Daarvoor dienen ze deze gelden zelf te innen, en eenmaal per jaar af te dragen aan het VZZ-bestuur samen met de ledenlijst.

Bestuur VZZ

Cursus voorlichting en publiciteit

Na een oproep in Zoogdier hebben acht VZZ en NOZOS leden zich op twee zaterdag in oktober gebogen over vragen als: wat is voorlichting?, wie willen we als organisatie bereiken?, hoe bereik je je doelgroep? en hoe presenteert je als organisatie?.

De cursus werd gegeven door Eveliene van Oudbroekhuizen van Stichting Komma. Deze stichting is ingeschakeld door Nicoline Elsink die tot september de coordinator was van het Zoogdierpromotieproject. Naast praktische oefeningen in bijvoorbeeld het schrijven van persberichten kregen we

mondelinge en schriftelijke informatie.

Met deze cursus hebben we onze vaardigheden en kennis op het gebied van voorlichting en publicatie behoorlijk aangescherpt. We dachten allemaal dat het voor zichzelf sprak dat begrippen als doel, doelgroep, inhoud van voorlichting, middelen en werkvormen eenvoudig van elkaar te scheiden onderwerpen zijn. Uit de oefeningen bleek het onderscheiden van met name doel en middelen niet altijd even gemakkelijk. Al met al was deze cursus een nuttig en leerzaam geheel. Omdat er hele prakti-

sche tips gegeven werden, zullen de cursisten hun opgedane kennis vast gebruiken en doorgeven binnen de zoogdiergroepen waarbinnen ze actief zijn.

Inge Hoogenboom & Petra van Wezel

Haren determineren

De Veldwerkgroep van de VZZ organiseert op zaterdag 20 februari 1992 een *harenpluisdag* in het Milieu Educatiecentrum de Schothorst te Amersfoort. Op deze dag worden haren met de microscop gedetermineerd. Haren, die je in uitwerpselen vindt, kun je op deze wijze op naam brengen. Zo kom je te weten welke zoogdieren er opgepeuzeld zijn en dus ook welke zoogdieren er in het betreffende gebied voorkomen. De dag duurt van 10.00 tot 17.00 uur en de deelnamekosten bedragen f5 (BF 90) voor leden en f 10 (BF 180) voor niet leden, inclusief koffie en thee. Informatie: Jeroen van der Kooij, Doornekampseweg 8, 6866 BG Heelsum. 08373-17937 (NL). Opgave door storting van het gevraagde bedrag op postgiro 2050298 van de Veldwerkgroep te Grootebroek onder vermelding van *harenpluisdag*. Jeroen van der Kooij

Bestuur Veldwerkgroep

Voor 1993 zijn binnen de veldwerkgroep de kaarten weer geschud. Er hebben zich enkele bestuurswijzigingen voorgedaan en de kampdagen zijn vastgesteld. Rogier Lange stapt na zes jaar uit de Veldwerkgroep. Hij zal zijn kennis en kunde nu geheel aan het bestuur van de VZZ kunnen wijden. De Veldwerkgroep verliest hem voorlopig dus nog niet uit het oog. Voor 1993 zitten de volgende mensen in het bestuur: Hans Hollander, voorzitter

Joost Verbeek, penningmeester
Jeroen Reinhold, kampsecretaris
Kees Mostert, natuurhistorisch secretaris
Jeroen van der Kooij, voorlichting & educatie
Floor van der Vliet, materiaalbeheerder
Het adres van de nieuwe voorzitter is: Hans Hollander, Asterstraat 163, 6708 DM Wageningen. 08370-17725 (NL).

Kampprogramma 1993

Voor 1993 zijn door de veldwerkgroep drie kampen vastgesteld. Twee weekendkampen in Overijssel en gedurende de zomer een kamp van een week in Tjechië. De veldwerkgroep wil de kampdeelnemers stimuleren om lid te worden van de VZZ, vandaar dat er tijdens de kampen een leden en niet-ledenprijs geïntroduceerd wordt.

Vleermuiskamp Overijssel, 21-23 mei

In samenwerking met de Natuur en Milieufederatie Overijssel zal de omgeving van Gramsbergen onderzocht worden op vleermuizen. Met de fiets en vleermuisdetectoren zullen 's nachts trekken en jagende vleermuizen in kaart worden gebracht. Maximum aantal deelnemers: 25. Kosten: leden VZZ f25 (BF 450), niet-leden f35 (BF 630). Aanmelden door overmaking van het kampbedrag op giro 30945194 van Natuur en Milieufederatie Overijssel te Zwolle onder vermelding van *vleermuizenkamp*. Nadere inlichtingen: Jeroen Reinhold, 076-219039 (NL).

Tjechië, 31 juli-7 augustus

In samenwerking het Natuurhistorisch Museum van Praag zullen zoogdiergegevens verzameld gaan worden in het Bohemer woud nabij de rivier de Otava. Dit gebied ligt 150 kilometer ten zuid-westen van Praag. Voor dit kamp geldt een maximum van 20 deelnemers. Leden van de VZZ krijgen daarbij voorrang. Het is dus belangrijk dat je je zo snel mogelijk opgeeft (en lid wordt van de VZZ) voor dit kamp, want *vol = vol*. Opgeven voor het kamp kan door overmaking van f25 (BF 450) op giro 2050298 van Veldwerkgroep VZZ te Grootebroek onder vermelding van *Tjechië*. De totale kampprijs bedraagt f200 (BF 3600),

niet-leden f225 (BF 4000). Nadere inlichtingen: Joost Verbeek, 02285-13605 (NL).

Muizenkamp Overijssel, 17-19 september

In samenwerking met de Natuur en Milieufederatie Overijssel zal in en rond Gramsbergen geïnventariseerd worden op de aanwezige kleine zoogdieren. Met behulp van live-traps worden de muizen gevangen.

Totaal aantal deelnemers: 25. Prijs leden VZZ f25 (BF 450), niet-leden f35 (BF 630). Aanmelden door overmaking van het kampbedrag op giro 30945194 van Natuur en Milieufederatie Overijssel te Zwolle onder vermelding van *muizenkamp*. Nadere inlichtingen: Jeroen Reinhold, 076-219039 (NL).

Jeroen Reinhold
Veldwerkgroep VZZ